

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 13/2021-47

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditša v konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

[REDACTED] zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Bezákom, PhD., Klincová 15, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8 Cdo 204/2017 z 27. marca 2019 za účasti zúčastnenej osoby [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou Michalko Legal Counsel & Co. s. r. o., Michalská 16, Bratislava, IČO 50 367 943, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8 Cdo 204/2017 z 27. marca 2019 **porušené boli**.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8 Cdo 204/2017 z 27. marca 2019 **zrušuje** a vec **vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **346,26 eur** na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti veci

1. Ústavnému súdu bola 5. júla 2019 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 8 Cdo 204/2017 z 27. marca 2019 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 23. novembra 2015 na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) návrh na vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia Vrchného súdu v Londýne č. k. DCC/000213/2012 zo 7. augusta 2012 na území Slovenskej republiky, ktorým bola [REDAKOVANÉ] ako žalovanému (ďalej len „zúčastnená osoba“) uložená povinnosť nahradiť trovy konania vedeného na Vrchnom súde v Londýne pod sp. zn. 6678/2008 vo výške 139 491,16 britských libier (ďalej len „cudzie rozhodnutie“).
3. Okresný súd uznesením č. k. 63 E cud/48/2015-40 z 3. decembra 2015 (vydaným vyšším súdnym úradníkom) návrhu sťažovateľa vyhovel a vyhlásil cudzie rozhodnutie za vykonateľné na území Slovenskej republiky.
4. Na základe odvolania zúčastnenej osoby ako žalovaného okresný súd uznesením č. k. 63 E cud/48/2015-83 zo 4. marca 2016 (vydaným zákonným sudcom) návrh sťažovateľa zamietol, keď po vecnom preskúmaní cudzieho rozhodnutia a osvedčenia o vykonateľnosti tohto rozhodnutia vydaného Vrchným súdom v Londýne podľa čl. 53 ods. 2 v spojení s čl. 54 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej len „nariadenie Brusel I“) dospel k záveru, že cudzie rozhodnutie nemožno na území Slovenskej republiky vyhlásiť za vykonateľné, a to najmä z dôvodu, že cudzie rozhodnutie bolo vydané v rámci konkurzného konania, na ktoré sa nariadenie Brusel I nevzťahuje [čl. I ods. 2 písm. b) nariadenia Brusel I], žalovaný ako zúčastnená osoba nemal vedomosť o konaní vedenom v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska, v rámci ktorého bolo vydané cudzie rozhodnutie, nebol účastníkom tohto konania, návrh na začatie konania a cudzie rozhodnutie mu neboli doručené a nebol ani zákonným spôsobom predvolaný na pojednávanie. Tiež mu podľa názoru okresného súdu bolo odopreté právo konať v jazyku, ktorému rozumie. Keďže mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a účinne obhajovať svoje práva, okresný súd uzavrel, že uznanie cudzieho rozhodnutia by bolo v rozpore s verejným poriadkom. Okresný súd napokon spochybnil aj formálne náležitosti cudzieho rozhodnutia (absencia informácie o dátume, keď bol návrh na začatie konania doručený zúčastnenej osobe, a poučenia o možnosti obrany a spôsobe odvolania) a poukázal aj na to, že výška priznaných trov je neoveriteľná, neprimeraná a nepreskúmateľná, pretože nie je možné zistiť, z akého titulu bola priznaná.

5. Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu č. k. 63Ecud/48/2015-83 zo 4. marca 2016 odvolanie. Namietol najmä nesprávne právne posúdenie veci, keď uvádzal, že súd prvej inštancie nemal právomoc vecne preskúmať cudzie rozhodnutie a pokiaľ tak urobil, konal v priamom rozpore s čl. 41 nariadenia Brusel I, podľa ktorého sa cudzie rozhodnutie vyhlási za vykonateľné ihneď po splnení formálnych náležitostí podľa čl. 53 nariadenia Brusel I (po predložení vyhotovenia cudzieho rozhodnutia a osvedčenia súdu pôvodu o vykonateľnosti tohto rozhodnutia v štáte pôvodu) bez skúmania podľa čl. 34 a 35 nariadenia Brusel I (rozpor s verejným poriadkom atď.). Aj na cudzie rozhodnutie sa použije pri uznávaní nariadenie Brusel I, a to jednak z dôvodu, že súd pôvodu vydal osvedčenie k cudziemu rozhodnutiu, ktoré potvrdzuje, že cudzie rozhodnutie patrí do pôsobnosti nariadenia Brusel I, a jednak z dôvodu, že nariadenie Brusel I sa použije aj na uznanie a výkon rozhodnutí vydaných v konkurznom konaní podľa čl. 25 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000.

6. Podaním z 20. decembra 2016 sťažovateľ predložil odvolaciemu súdu návrh na vykonanie dôkazov, ktorým spochybňoval aj skutkové závery okresného súdu z hľadiska nevedomosti zúčastnenej osoby s vedením konania v Spojenom kráľovstve.

7. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 18CoE/252/2016-144 z 28. apríla 2017 uznesenie okresného súdu č. k. 63Ecud/48/2015-83 zo 4. marca 2016 potvrdil ako vecne správne. Krajský súd sa stotožnil s rozhodnutím okresného súdu, ktorého argumentáciu v podstate zopakoval. Návrhy na dokazovanie odmietol ako oneskorené [§ 366 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“)], keďže nevidel žiadnu zásadnú okolnosť, ktorá by bránila sťažovateľovi uvedené dôkazy predložiť ešte v štádiu konania na súde prvej inštancie.

8. Sťažovateľ podal proti rozhodnutiu krajského súdu dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP, v ktorom namietal postup okresného súdu, ktorý napriek tomu, že nebol v zmysle nariadenia Brusel I oprávnený vecne preskúmať cudzie rozhodnutie, takýto vecný prieskum svojvoľne vykonal, a postup odvolacieho súdu, ktorý sa s námietkou uvedenej vady vôbec nevysporiadal, svojvoľne odmietol vykonať sťažovateľom navrhnuté dôkazy a vo veci rozhodol bez vykonaného dokazovania, bez nariadenia pojednávania a bez vypočutia strán.

9. Najvyšší súd uznesením č. k. 8Cdo/204/2017 z 27. marca 2019, ktoré je predmetom tohto konania pred ústavným súdom, sťažovateľom podané dovolanie odmietol, pričom svoje rozhodnutie odôvodnil v podstate tým, že rozhodnutie krajského súdu nie je rozhodnutím vo veci samej ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, keďže predmetom konania o vyhlásenie vykonateľnosti cudzieho rozhodnutia nie je žiadne hmotné právo strán sporu, pretože o ňom už bolo rozhodnuté cudzím rozhodnutím, a v konaní o vyhlásenie vykonateľnosti cudzieho rozhodnutia sa rieši overenie splnenia formálnych náležitostí a umožnenie výkonu práva v exekučnom konaní na území Slovenskej republiky. Osobitosťou tohto konania je, že sa neuplatňuje zásada kontradiktórnosti a strana, proti ktorej sa výkon rozhodnutia žiada, nemôže do doručenia prvého rozhodnutia robiť žiadne návrhy či podania. Súd rozhoduje formou uznesenia, čo tiež potvrdzuje, že nejde o rozhodnutie vo veci samej.

II.

Argumentácia sťažovateľa

10. Meritum právnej argumentácie sťažovateľa je postavené na jeho nesúhlase s právnym názorom najvyššieho súdu, ktorý odmietnutie ním podaného dovolania postavil na právnom výklade § 420 CSP, podľa ktorého dovolaním napadnuté uznesenie krajského súdu nie je rozhodnutím vo veci samej ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, a preto proti nemu nie je dovolanie prípustné. Sťažovateľ zdôrazňuje, že ide o rozhodnutie konečné, ktoré je vydané vo veci samej, ktorou sa rozumie práve otázka uznania cudzieho rozhodnutia o trovách. Sťažovateľ opakovane zdôrazňuje, že nežiada o ústavný prieskum správnosti záverov okresného súdu a krajského súdu. Poukazuje len na relevantnosť vlastných argumentov z toho hľadiska, že sa nimi mal zaoberať najvyšší súd, ktorý však vecný dovolací prieskum neuskutočnil. Pritom sa odchyľil od uznesenia najvyššieho súdu č. k. 6Cdo/167/2017 z 29. novembra 2018 vydaného v analogickom konaní o rovnakom cudzom rozhodnutí proti inému povinnému, ktorý je z neho solidárne zaviazaný spolu so zúčastnenou osobou.

11. Sťažovateľ osobitne uviedol, že účelom § 420 CSP je vylúčiť z dovolacieho prieskumu iba procesné rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. uznesenia o vedení konania) a rozhodnutia, v dôsledku ktorých konanie pred súdmi nižších inštancií nekončí (zrušujúce uznesenia odvolacieho súdu), keďže vady takýchto rozhodnutí je možné napraviť riadnymi a mimoriadnymi opravnými prostriedkami, ktoré môže strana sporu uplatniť neskôr proti meritórnemu, resp. konečnému rozhodnutiu súdu. Dovolaním napadnuté uznesenie krajského súdu pritom celkom nepochybne nie je ani procesným rozhodnutím, ani rozhodnutím, v dôsledku ktorého sa predmetné konanie neskončilo. Naopak, je celkom zjavné, že krajský súd potvrdením uznesenia okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu sťažovateľa na vyhlásenie cudzieho rozhodnutia na území Slovenskej republiky za vykonateľné, rozhodol nielen vo veci samej (o tomto návrhu), ale v dôsledku vydania tohto jeho potvrdzujúceho uznesenia zároveň konanie vo veci samej právoplatne skončilo. Ustanovenie § 420 CSP nepodmieňuje prípustnosť dovolania tým, že odvolací súd rozhodoval v konaní o hmotnoprávnom nároku, ale výlučne len tým, že rozhodol vo veci samej alebo rozhodol konečne.

12. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vo veci samej vyslovil porušenie práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím, aby napadnuté rozhodnutie zrušil, vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov konania.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

13. Najvyšší súd sa k veci vyjadril prostredníctvom predsedníčky občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 9. februára 2021, v ktorom poukázal na súdnu prax (uznesenie č. k. 5Cdo/61/2018 z 29. apríla 2018, uznesenie č. k. 6Cdo/167/2017 z 28. novembra 2018 a napadnuté rozhodnutie) a uviedol, že vzhľadom na uznesenia veľkého senátu sp. zn. 1VCdo/3/2019 a sp. zn. 1VCdo/4/2019 už senát 8C nemal splnené podmienky na predloženie veci veľkému senátu. Zastáva názor, že napadnuté rozhodnutie nezasahuje

do základných práv a slobôd, nie je arbitrárne ani ústavne neudržateľné, je dostatočne podrobne, zrozumiteľne a presvedčivo odôvodnené. Navrhuje preto ústavnej sťažnosti nevyhovieť.

14. Zúčastnená osoba sa k veci podrobne vyjadrila podaním z 19. februára 2021, v ktorom poukázala a odôvodnila, že práva sťažovateľa v konaní pred okresným súdom a krajským súdom porušené neboli, rovnako ako neboli porušené základné práva sťažovateľa na súdnu ochranu napadnutým rozhodnutím. Zamerala pozornosť na správnosť argumentácie okresného súdu a krajského súdu a na to, že sťažovateľ nepredložil návrhy na dokazovanie včas (najneskôr v odvolaní), hoci v tom čase už poznal argumentáciu zúčastnenej osoby a okresného súdu. Zdôraznila, že výklad sťažovateľa k nariadeniu Brusel I je nesprávny, nariadenie pojednávania sa nevyžaduje ani podľa nariadenia Brusel I, ani podľa Civilného sporového poriadku, cudzie rozhodnutie ukrátilo zúčastnenú osobu na jej právach, ako to správne zistili okresný súd a krajský súd, preto dôvodne namietala rozpor cudzieho rozhodnutia s verejným poriadkom. Osobitne ďalej vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu zdôraznila, že sťažovateľ dovolanie podal výlučne podľa § 420 písm. f) CSP, hoci mal namietat' nesprávne právne posúdenie veci, poukazovala, že aj po uznesení najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 167/2011 z 29. novembra 2018 krajský súd opätovne potvrdil zamietnutie vykonateľnosti cudzieho rozhodnutia, poukázala na uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 582/2018-29, zdôraznila „výsledkovú“ povahu práva na spravodlivé konanie a uviedla, že *„ak teda jedinou výhradou sťažovateľa v dovolacom konaní (napriek jeho kvalifikácii dovolacieho dôvodu) malo byť nesprávne právne posúdenie návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti spočívajúce v neaplikácii nariadenia Brusel I, avšak ako je zrejmé z rozhodnutí súdov nižších inštancií, tieto návrh sťažovateľa na vyhlásenie vykonateľnosti cudzieho rozhodnutia posúdili podľa nariadenia Brusel I, a preto sťažovateľom tvrdené pochybenia, ak sa aj vyskytli, boli všeobecnými súdmi už napravené“*. Na tom základe navrhuje, aby ústavný súd rozhodol tak, že základné práva sťažovateľa *„porušené neboli“*, a domáha sa priznania náhrady trov konania pred ústavným súdom.

15. Vo svojej replike z 15. marca 2021 sťažovateľ vo vzťahu k vyjadreniu najvyššieho súdu poukázal aj na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 2Cdo 149/2017 z 28. februára 2018 a na potrebu predložiť vec veľkému senátu, čoho porušenie má za následok aj porušenie práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

16. Vo vzťahu k vyjadreniu zúčastnenej osoby sťažovateľ ďalej vysvetľuje, prečo podal návrh na dokazovanie až v odvolacom konaní, a pripomína, že dovolanie podal podľa § 420 písm. f) CSP, ktoré nebolo riadne vybavené.

IV.

Posúdenie ústavnej sťažnosti ústavným súdom

17. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že podstatou ústavnej sťažnosti je posúdenie ústavnej udržateľnosti odmietnutia dovolania sťažovateľa. Najvyšší súd sa obmedzil na prijatie záverov o tom, že uznesenie krajského súdu nie je rozhodnutím vo veci samej ani rozhodnutím, ktorým sa konanie o veci samej končí. Súvisiacou otázkou je porušenie práva na konzistentnú judikatúru.

18. Z uvedeného dôvodu úlohou ústavného súdu nie je a nemôže byť posúdenie otázok správnej aplikácie najmä procesných predpisov zo strany okresného súdu a krajského súdu a ďalších otázok, na ktoré osobitne poukazuje zúčastnená osoba. Tieto otázky má (mal) riešiť najvyšší súd, ak by bolo dovolanie prípustné. Najvyšší súd uvedené nateraz posúdil záporne.

19. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu (v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu pritom obsah práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zásadne zodpovedá obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy). Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05, I. S 115/2020). Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces a tvorí jeho esenciálny prvok [III. ÚS 875/2016 a rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 a 36].

20. Ústavný súd preto skúmal, či odmietnutie dovolania s odôvodnením predloženým najvyšším súdom spĺňa požiadavky kladené na súdne rozhodnutie. Ústavný súd k záverom najvyššieho súdu uvádza, že vecou samou sa nerozumie len uplatnenie hmotnoprávneho nároku. Vecou samou sa rozumie aj vyriešenie uznania cudzieho rozhodnutia, ktoré je následne podkladom pre exekúciu. Posudzujú sa tu otázky procesného práva, a to predpokladov uznania vykonateľnosti cudzieho rozhodnutia. Zároveň je zrejmé, že uznesením krajského súdu sa konanie o tejto veci právoplatne skončilo a ďalší riadny opravný prostriedok ani iné nadväzujúce konanie sa nepredpokladá. Je preto podľa názoru ústavného súdu správny taký záver, že uznesenie krajského súdu je rozhodnutím vo veci samej, ktorým sa konanie zároveň aj končí, a teda ide o spôsobilý predmet dovolacieho prieskumu aj v zmysle § 420 CSP.

21. Na veci pritom nič nemení forma rozhodnutia krajského súdu (uznesenie), pretože uznesením sa môže rozhodovať aj o veci samej.

22. Opačný záver dovolacieho súdu je ústavne neudržateľný, pretože je v zjavnom rozpore s podstatou veci. Došlo tak k porušeniu práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to v jeho podstatnej časti spočívajúcej v práve na prístup k súdu (keďže najvyšší súd vec vybavil len procesne, nie meritórne).

23. Sťažovateľ ďalej namietol aj porušenie princípu právnej istoty, keď o rovnakých veciach najvyšší súd rozhodol diametrálne odlišne (vo veci sp. zn. 8 Cdo/204/2017 dovolanie odmietol, hoci v totožnej veci sp. zn. 6Cdo/167/2017 dovolanie vecne prejednal a rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil).

24. Hoci požiadavka právnej istoty nezahŕňa vždy právo na ustálenú judikatúru (rozhodnutie ESLP vo veci Unédic proti Francúzsku, rozsudok z 18. 12. 2008, sťažnosť č. 20153/04, bod 74), názorová nekonzistentnosť judikatúry môže porušovať práva sťažovateľa na spravodlivý proces. ESLP zároveň vymedzil základné podmienky, ktoré treba skúmať pri odpovedi na otázku, či napriek tomu nemôže ísť o porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Medzi tieto podmienky patrí skúmanie toho, či v judikatúre dotyčného súdu (súdov) existujú „hlboké a pretrvávajúce rozpory“, či vnútroštátne právo upravuje nejaký mechanizmus umožňujúci také nesúladnosti odstrániť, či takýto mechanizmus bol v danom prípade využitý a prípadne s akým výsledkom (napr. rozhodnutie ESLP vo veci Iordan Iordanov a ďalší proti Bulharsku, rozsudok z 2. 7. 2007, sťažnosť č. 23530/02, bod 49 či vo veci Karakaya proti Turecku, rozhodnutie z 25. 1. 2011, sťažnosť č. 30100/06).

25. Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nebol využitý inštitút veľkého senátu podľa § 48 CSP. Najvyšší súd uvedené odôvodnil až v konaní o ústavnej sťažnosti (čo samo osebe je postup nevhodný, pretože na každú základnú otázku týkajúcu sa veci samej sa má dať odpoveď už v samotnom rozhodnutí, aby sa neponechával priestor na dohady), a to tak, že v zmysle uznesení veľkého senátu vo veciach sp. zn. 1VCdo/3/2019 a sp. zn. 1VCdo/4/2019 pre to neboli splnené podmienky.

26. Uvedené rozhodnutia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sa ústavnému súdu javia ako problematické, a to až v kontexte ich ústavnej udržateľnosti.

27. Ústavnému súdu je známa aj iná prax najvyššieho súdu, ktorá našla vyjadrenie v uznesení veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia č. k. 1VOBdo/1/2020 z 25. februára 2021. V tejto veci najvyšší súd dospel k záveru, že inštitút veľkého senátu sa musí inicializovať aj v prípadoch, keď je judikatúra najvyššieho súdu divergentná v dvoch líniách, ktoré reprezentujú rôzne rozhodnutia senátov najvyššieho súdu. Toto rozhodnutie je podrobne odôvodnené (body 16 až 25 sa venujú práve tejto otázke).

28. Zámerom zákonodarcu pri zavedení inštitútu veľkého senátu bolo inštitucionálne zabezpečiť naplnenie a fungovanie princípu právnej istoty vyjadreného v čl. 2 CSP, obsahom ktorého je o. i. potreba zjednotenia rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. Rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach, hoci je prirodzená systémom individuálneho rozhodovania, je neústavná, pokiaľ najvyššia súdna autorita nepôsobí ako regulátor konfliktov judikatúry a nedochádza k uplatňovaniu mechanizmu, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach.

29. Rozhodnutie trojčlenného senátu najvyššieho súdu nie je nadané autoritou, aby divergentnú prax najvyššieho súdu zjednotilo. Túto úlohu zveril zákonodarca práve veľkému senátu (§ 48 ods. 3 CSP). Pritom nie je zrejmé, ako by táto rozdielna rozhodovacia prax najvyššieho súdu mala byť vôbec zjednotená, keď podľa názoru najvyššieho súdu vyjadreného v uzneseniach veľkého senátu občianskoprávneho kolégia pre uplatnenie inštitútu veľkého senátu pri rozdielnej rozhodovacej praxi najvyššieho súdu nie je miesto. Judikatúra by mala ostať nezjednotená, pretože ju trojčlenný senát dovolacieho súdu do budúcnosti efektívne nezjednotí (§ 48 ods. 3 CSP *a contrario*).

30. Ak by neexistoval zjednocujúci mechanizmus pre prípady rozdielnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, k čomu smeruje aplikácia § 48 CSP veľkým senátom občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, došlo by k porušeniu princípu právnej istoty, ako to podrobne vysvetľuje JUDr. Jana Baricová v publikácii ŠTEVČEK, M. – FICOVÁ, S. – BARICOVÁ, J. – MESIARKINOVÁ, S. – BAJÁNKOVÁ, J. – TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 194 a 195. Takáto aplikácia § 48 CSP preto nie je ústavne udržateľná.

31. Vychádzajúc zo zásady efektivity, aby sa právnou úpravou dosiahol zákonodarcom sledovaný cieľ (zjednotenie rozhodovacej činnosti súdov), ktorý musí byť naplnený reálne a od počiatku, sa ústavný súd prikláňa k tomu, že ústavne konformný výklad § 48 CSP podal najvyšší súd v rozhodnutí č. k. 1VOBdo/1/2020 z 25. februára 2021, a naopak, rozhodnutia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sp. zn. 1VCdo/3/2019 a sp. zn. 1VCdo/4/2019 popierajú podstatu inštitútu veľkého senátu.

32. V danej veci – aj z prehľadu predloženého najvyšším súdom (bod 13 tohto nálezu), navyše doplneného sťažovateľom (bod 15 tohto nálezu) – vyplýva, že sa vytvára v podstate nová judikatúra, ktorá je od samého počiatku nekonzistentná a nezohľadňuje iné existujúce rozhodnutia v podobných veciach. V praxi najvyššieho súdu zároveň nedošlo k využitiu mechanizmu, ktorý umožňuje zjednotenie rozporov medzi rozhodnutiami najvyššieho súdu (inštitút veľkého senátu), pričom tento mechanizmus je v praxi občianskoprávneho kolégia obmedzovaný. Keďže takýto mechanizmus využitý nebol a jeho aplikácia je v praxi občianskoprávneho kolégia zužovaná, pričom možno dohľadať rôzny prístup najvyššieho súdu k vyhodnoteniu otázky prípustnosti dovolania vo veciach uznávania cudzích rozhodnutí, takúto situáciu ústavný súd vyhodnocuje ako ústavne neudržateľnú a popierajúcu právo sťažovateľa na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

33. *Obiter dictum* ústavný súd uvádza, že porušenie povinnosti predložiť vec na rozhodnutie veľkému senátu predstavuje zároveň aj porušenie práva strán na zákonného sudcu v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy. Toto právo – v ústave vyčlenené do samostatného článku – tvorí súčasť práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže však sťažovateľ ústavnou sťažnosťou porušenie tohto práva neuplatnil, a to nielen formálne, ale ani vecne, ústavný súd túto otázku neriešil. Poukazuje na to práve z hľadiska potreby usmerniť nasledujúci procesný postup najvyššieho súdu, pri ktorom bude potrebné vysporiadať sa so všetkými rozhodnutiami najvyššieho súdu k uvedenej problematike a k argumentom v nich uvedeným.

34. Keďže v prejednávanej veci najvyšší súd nenáležite a v rozpore s jeho účelom interpretoval a aplikoval § 420 CSP a vylúčil z okruhu rozhodnutí odvolacích súdov rozhodnutia vo veci uznania cudzích rozhodnutí, hoci ide o (relatívne) konečné riešenie veci samej, pričom neuplatnil mechanizmus zjednocovania divergentnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu a tento postup ani ničím neodôvodnil, z týchto dôvodov je napadnuté rozhodnutie nezákonné s dôsledkom na dopad na základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci na ďalšie konanie

35. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

36. Podľa § 133 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu.

37. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

38. Vzhľadom na zistenie o porušení základných práv sťažovateľa ústavný súd napadnuté rozhodnutie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

39. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

40. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

41. Pre úplnosť ústavný súd pripomína, že jeho kasačné rozhodnutie neprejudikuje, ako by sa malo vo veci samej rozhodnúť, a teda sa nevyjadruje ani o prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Túto otázku dosiaľ najvyšší súd vôbec neriešil, a preto ani ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti jej ústavný rozmer nemohol posúdiť.

42. Úlohou najvyššieho súdu preto bude opätovne vec riadne preskúmať a o nej rozhodnúť, majúci na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení. Najvyšší súd pritom bude vychádzať z judikatúry ústavného súdu k otázke, čo tvorí obsah práva na spravodlivý proces a jeho porušenie v zmysle § 420 písm. f) CSP. Zároveň o veci rozhodne zákonne obsadený senát, ktorý zohľadní nielen všetky relevantné argumenty sťažovateľa

a zúčastnenej osoby, ale aj doterajšiu rozdielnu prax senátov najvyššieho súdu tak, aby jeho rozhodnutie bolo presvedčivé, pretože práve presvedčivosť je aj pri ďalšom nasledovaní rozhodnutí najvyššieho súdu kľúčovou.

VI.

Trovy konania

43. Ústavný súd rozhodol o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľovi vznikli v konaní pred ústavným súdom.

44. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

45. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

46. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 163,33 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 9,80 eur. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 346,26 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

47. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet advokáta sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

48. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2021

Libor Duľa
predseda senátu